

Motion till riksdagen

1989/90:Bo544

av Agne Hansson m.fl. (c)

Ett mera miljöanpassat boende

Utredningar och förslag till åtgärder skulle ske skyndsamt och med sikte på att lägga fram förslag till hösten 1989. Ännu föreligger inga förslag från regeringen. En proposition aviseras under våren.

I denna motion avstår vi därför nu från att föreslå åtgärder som direkt har samband med regeringsuppdraget. Vi återkommer till detta när propositionen i ämnet presenterats.

Nedan tar vi upp övriga förslag på åtgärder inom boendemiljöområdet och för ett resursbevarande boende i övrigt.

Helhetssyn

En bra bostad är en social rättighet och en viktig grund för människors välfärd. Därför är det viktigt att planeringen av boendet sker på ett sådant sätt att förutsättningar skapas för en trivsamt miljö. Förutsättningar för en bra boendemiljö tillgodoses bäst i en decentraliserad samhällsstruktur med kompletta lokala samhällen med nära anknytning mellan arbete, boende, utbildning och service.

Ett resursbevarande boende

En bra boendemiljö förutsätter ett boende och en bebyggelseplanering som hushållar väl med naturens resurser. Boendet måste bättre än hittills anpassas till det ekologiska systemet och till behovet av bättre och effektivare energianvändning. I en särskild motion tar vi upp konkreta exempel på ett ekologiskt byggande och boende. En successiv anpassning till ett sådant mer resursbevarande boende är nödvändigt för att klara framtidens energi- och miljöproblem och för att skapa ökad trivsel i boendet.

För att nå det krävs bl.a. en mera systematisk användning av miljökonsekvensbeskrivningar som beslutsunderlag i samhällsplaneringen, mera resursbevarande byggnadsteknik och miljövänligare sätt att ta hand om avfallet.

Byggnadsreglerna måste utformas så att ekologiskt byggande och miljövänligare teknik stimuleras fram. Ett exempel på detta är att ge reglerna en sådan utformning att källsortering av sopor underlättas. Det är därför viktigt att det uppdrag som boverket har om att lämna förslag på regelförändringar för att underlätta källsortering av sopor slutförs skyndsamt så att reglerna snabbt får praktisk tillämpning.

Effektivare energianvändning

Mot. 1989/90
Bo544

Vi har i en annan motion avvisat regeringens metod att med krav på bygglov åstadkomma förbud mot direktverkande el för uppvärmning i bostadshus. Ett förbud direkt inskrivet i PBL är en enklare och effektivare åtgärd.

Åtgärder för att åstadkomma en effektivare energianvändning får inte stanna med ett förbud mot direktverkande el. Arbetet på att få fram en effektivare energianvändning måste därför drivas vidare.

Lämpliga tillfällen för att övergå till effektivare energianvändning är vid ombyggnation. Det rimmar illa med strävandena till en effektivare energianvändning att ombyggnadsverksamheten i sådana fall är belagd med sämre ekonomiska villkor än nyproduktionen. Vi föreslår därför att lån till ombyggnad som uttryckligen göres för att åstadkomma en effektivare energianvändning skall få ske till samma garanterade ränta som nu gäller för nybyggnad. Detta bör ges regeringen till känna.

Vidare bör bättre och effektivare stödformer utarbetas för att introducera mera miljövänliga och energieffektiva uppvärmningssystem. Ett sådant exempel kan vara stöd till solvärmeanläggningar. En närmare utformning av på vilka sätt en konvertering av direktverkande el för uppvärmning i redan befintliga anläggningar kan stimuleras, bör också närmare övervägas. Regeringen bör efter överväganden återkomma till riksdagen med förslag. Detta bör ges regeringen till känna.

Bomiljölag

Strävan att förbättra boendemiljöerna och anpassa boendet till nya energi- och resurshushållningskrav är ett långsiktigt förebyggande arbete. En politik för bättre boendemiljö måste innefatta både åtgärder som förhindrar att nya boendemiljöproblem uppstår och insatser för att lösa de boendemiljöproblem som redan finns. De som t.ex. drabbats av fukt- och mögelskador och sjuka hus måste snabbt kunna få reella förutsättningar att lösa problemen och erhålla ekonomiskt stöd.

Enligt vår uppfattning måste arbetet för en bättre boendemiljö ske på bred front. Det är angeläget att innehållet i de lagar och regler som styr boendemiljöfrågorna i högre grad riktas mot kvalitetsaspekterna kring byggande och boende. Det förutsätts ske i det nu pågående arbetet med dessa frågor i regeringskansliet.

Den lagstiftning som redan finns och som påverkar boendemiljöfrågorna är i dag spridd i olika lagar och regleras av olika myndigheter. Samtidigt som regelsystemet nu ses över bör också de lagar och regler som skall garantera goda boendemiljöer samlas på ett ställe i en särskild boendemiljölag. Detta bör ges regeringen till känna.

VDN-märkning av bostäder

En viktig faktor i arbetet med att stimulera fram bättre boendemiljöer är att göra kvaliteten i boendet till en konkurrensfaktor på bostadsmarknaden. Därmed blir det svårare att få avsättning för dåligt byggda hus och att undvika överexploatering av bostadsområden.

Den stora bostadsbristen är ingen god grund att utgå ifrån i arbetet för en bättre miljö. Forcerad byggnation kan lätt bli fuskbyggen. Kostnadsökningen lockar till billigt materialval som är bristfälligt i fråga om hållfasthet och kvalitet.

Ur boendemiljösynpunkt är det därför viktigt att snabbt komma ur den bostadsbristsituation och de kostnadskrav som den socialdemokratiska politiken försatt boendet i. Dessutom måste kraven skärpas på en mera omsorgsfull och noggrann planering av bostäderna.

För att nå denna skärpning och göra kvalitet och miljö till en konkurrensfaktor föreslår vi att VDN-märkning av bostäder införs. En sådan VDN-märkning skall omfatta bostadens totala kvalitet, såsom exempelvis möblerbarhet, ljudisolering inom lägenheten och mellan lägenheterna. Ljusförhållanden i lägenheten, värme och ventilation, ljus på gården utanför, kvalitet i byggmaterial, omgivningens utformning, utsikt, områdesbuller och omgivande naturmiljö.

Vi föreslår att regeringen vidtar erforderliga åtgärder för att en VDN-märkning av bostäder införs i linje med vad som här anförts.

Åtgärder mot radon i bostäder

Radonproblemet i våra bostäder utgör ett hot för de boende. Trots genomförda undersökningar är fortfarande radonförekomsten inte kartlagd i sin helhet. Planläggningen för att undvika nya radonhus är klart otillfredsställande. Samtidigt kan konstateras att de åtgärder som krävs för att komma till rätta med problemen inte kan anses särskilt omfattande eller kostsamma. De allra flesta saneringsåtgärderna stannar vid ett belopp under 50 000 kr.

Ett snabbt och heltäckande saneringsprogram bör därför garantera ett gott resultat för att få bort ett miljöproblem som utgör ett stort hot mot många boendes hälsa.

Mot denna bakgrund bör enligt vår mening.

- kommunerna genom statliga insatser stimuleras till att genomföra en fullständig kartläggning av förekomsten av radon i bostäder,
- det nuvarande bidraget för sanering av radon höjas från 15 000 kr till 25 000 kr och utgå med högst 50 % av investeringskostnaden
- gränsvärdet för åtgärdernas genomförande sänkas från 400 till 200 beque-rel, som socialstyrelsen nu också har föreslagit.

Vara förslag innebär ett ökat anslagsbehov med 10 milj.kr. i förhållande till regeringens förslag. Vi föreslår att dessa medel anvisas.

Effektivare stöd från fonden för fukt- och mögelskador

De regler som gäller för stöd från småhusskadenämnden är krångliga och ineffektiva. Därmed blir inte fonden den hjälp till akut drabbade familjer som var avsett.

Från centerns sida har vi vid tidigare riksmöten krävt att reglerna för stödet skall förenklas och göras effektivare. Vi har bl.a. krävt att storleken på bidraget skall relateras till skadans omfattning och inte till fastighetens värde och storleken som belastar fastigheten. Vi har också föreslagit att självrisken borde sänkas och differentieras i förhållande till åtgärdens omfattning.

I budgetpropositionen föreslås nu en förändring av reglerna. De regler för bidrag som nu föreslås innebär en förändring på i princip två punkter. Den ena är att bidraget göres mindre beroende av storleken på de lån som belastar fastigheten. Det är ett steg i rätt riktning, men inte tillräckligt. Den andra är att kravet på egen insats ökas i förhållande till vad som nu gäller. Det är i förslaget motiverat av att regelbundna underhåll inte skall kunna räknas in i underlaget för bidrag. Självrisken differentieras och relateras till husets ålder. Avskrivningstiden är satt till 30 år.

Det finns skäl för att beakta inslaget av sedvanliga underhållsåtgärder i samband med en åtgärdad mögelskada. Men den schabloniserade metod som nu föreslås är en mycket kraftig generalisering som kan slå väldigt olika beroende på en rad faktorer. Inslaget av sedvanligt underhåll bör bedömas mera exakt från skada till skada.

Förslaget om skärpta krav på egen insats och ett självriskebelopp där ett basbelopp läggs som golv, stimulerar inte till tidiga ingrepp medan skadan är liten. De nuvarande reglerna har kritiserats just för att självriskebeloppet varit för högt och inte tillräckligt flexibelt i förhållande till skadans omfattning. Ett så högt självriskebelopp motverkar dessutom det sociala motivet av stödet.

Förslaget bör därför avvisas av riksdagen.

Vi föreslår istället att självrisken differentieras och relateras direkt till kostnaden för åtgärden. Självrisken bör konstrueras med ett fast belopp på 5 000 kr och byggas på med 1/3 av kostnaden för åtgärder upp till ett basbelopp.

Med hänsyn till att sedvanliga underhåll kan ingå i en åtgärd om en totalrevidering väljs, bör detta beaktas vid bestämmandet av bidragsunderlaget. Det bör göras utifrån en faktisk bedömning i varje enskilt fall. Hänsyn skall då tas till vilka kostnader som avser åtgärder för fukt- och mögelskador och vilka kostnader som avser sedvanliga underhållsåtgärder.

Villkor för bidrag skall vara frikopplat från lånebilden på fastigheten. En garanti bör införas som garanterar den drabbade att åtgärden ger avsedd effekt.

Med hänsyn till att antalet ärenden som inkommit till nämnden under 1989 ökat kraftigt är den anslagsbegränsning som föredraganden föreslår tveksam. Ambitionen att förbättra boendemiljön även i dessa avseenden bör fortfarande vara hög. Mot den bakgrunden och med hänvisning till det anslagsbehov som fondstyrelsen anser behövs, föreslår vi att ramen för budgetåret 1990/91 ökas med 95 milj.kr. utöver de 20 milj.kr. som föredraganden föreslår. Därutöver bör riksdagen ge det begärda bemyndigandet att få ta tidigare ram på 250 milj.kr. i anspråk även för budgetåret 1990/91. Vi föreslår vidare att anslaget justeras upp med 27 milj.kr.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder för ett resursbevarande boende,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i mo-

tionen anförts om villkor för lån vid ombyggnad för att nå effektivare energianvändning.

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om introduktion av effektivare uppvärmningssystem i byggnader,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en bomiljölag,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om VDN-märkning av bostäder,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stimulansåtgärder för en fullständig kartläggning av förekomsten av radon i bostäder,

7. att riksdagen med avslag på proposition 1989/90:100 i denna del beslutar att gränsen för bidrag till åtgärder för att sanera bostäder från radon sätts till lägst 1 000 kr. och högst 25 000 kr. samt att gränsvärdet för att kunna erhålla stöd sänks till 200 Bq i enlighet med vad som anförts i motionen.

8. att riksdagen med avslag på regeringens förslag begär förslag till nya regler för bidrag från fonden för fukt- och mögelskador i linje med vad som anförts i motionen.

9. att riksdagen beslutar att med avslag på regeringens förslag i proposition 1989/90:100 medge att ramen för budgetåret 1990/91 för bidrag till fukt- och mögelskador vidgas med 95 milj.kr..

10. att riksdagen till Bidrag till fonden för fukt- och mögelskador för budgetåret 1990/91 anvisar ett i förhållande till regeringen med 27 milj.kr. förhöjt anslag om 115 milj. kr.

Stockholm den 24 januari 1990

Agne Hansson (c)

Rune Thorén (c)

Ivar Franzén (c)

Stina Gustavsson (c)

Birger Andersson (c)

Elving Andersson (c)

Karin Starrin (c)